

DE EERSTE KAMER	
NR.	156 095-09
RUB.	XV
DATUM	27. NOV 2014
KOPIE	SW

**Position paper voor de deskundigenbijeenkomst op 18 november 2014
in de Eerste Kamer over het wetsvoorstel 'Wet aanpassing Financieel Toetsings Kader',
verder te noemen nieuwe FTK**

SAMENVATTING

Invoering van het nieuw beoogde FTK is zowel voor zowel de nationale economie als voor ouderen en jongeren een slechte zaak. In de nieuwe wet wordt zekerheid op zekerheid gestapeld, zonder het economisch belang en het belang van de deelnemers daarin voldoende evenwichtig te wegen.

De hogere solvabiliteitseisen en de nieuwe methodiek van korten van pensioenrechten betekenen daarnaast dat pensioenfondsen eerder en op de langere termijn gezien ook mogelijk onnodig zullen moeten korten.

Extra zekerheden die in het nieuwe FTK op basis van 'toekomstbestendig indexeren' worden geëist, beperken de komende decennia bovendien de indexatiemogelijkheden substantieel of maken die zelfs in veel gevallen totaal onmogelijk. Hierdoor treedt ook economische schade op.

Doordat de wetgever in zowel hogere als lagere regelgeving de intentie heeft alles te willen regelen ('rules-based'), kunnen bestuurders, toezichhouders en sociale partners onvoldoende hun verantwoordelijkheid nemen om flexibel en adequaat te reageren op veranderingen in het maatschappelijke en financiële krachtenveld.

Ons standpunt is daarom dat het voorstel "Wet aanpassing Financieel Toetsings Kader" moet worden afgewezen.

Invoering van het nieuwe FTK zal voor jongeren en ouderen, voor actieven en gepensioneerden tot een gevoelig verlies aan pensioenrechten leiden. Als gevolg daarvan zorgt het nieuwe FTK voor negatieve economische gevolgen, zoals een verdere beperking van de consumptie en lagere belastinginkomsten.

De staatssecretaris stelt zich met haar voorstellen ten doel het pensioenstelsel stabiel, waardevaster, betaalbaarder en eenvoudiger te maken. Met de voorstellen worden deze

doelstellingen niet bereikt. Mettertijd zullen vooral ook de actieven de negatieve gevolgen van deze voorstellen ondervinden. Het pensioenstelsel zal wellicht stabiel worden maar op een aanzienlijk lager niveau, dan nu het geval is. Tientallen miljarden Euro's aan koopkracht in Nederland zullen daardoor in de komende jaren verloren gaan. Als gevolg van lagere pensioenrechten in de toekomst zullen de vrije gezinsbesparingen toenemen en bij een jaarlijks teruglopende koopkracht zullen gepensioneerden hun consumptie verder moeten verlagen. Wat dit doet met de nationale economie en met de positie van mensen met een aanvullend pensioen, die ook al geconfronteerd worden met toenemende zorgkosten, laat zich raden. De voorstellen leiden tot een afname van de koopkracht, terwijl het kabinet tenminste koopkrachtbehoud voor de pensioenen nodig heeft om zijn doelstellingen in het zorgdossier te kunnen halen.

Daarnaast handhaaft het wetsvoorstel de ongewenste situatie dat de premie die voor nieuwe pensioenaanspraken wordt betaald te laag is om kostendekkend te zijn. Jaarlijks vindt er een overheveling plaats ten laste van pensioengerechtigden en slapers, omdat er een verschil is tussen de risicovrije rente en het verwachte rendement op beleggingen. Deze overheveling neemt toe naarmate de rente daalt. Premies baseren op verwacht rendement moet daarom categorisch worden afgewezen. Dat is nog dringender in situatie waarbij de dekkingsgraad onder het nieuwe minimale vereiste van 110% ligt.

Tenslotte leidt het wetsvoorstel ook tot ernstige inperking van de beleidsvrijheid van pensioenbesturen op het gebied van uitkerings- en premiebeleid. Het toezicht van DNB perkt verder de beleidsvrijheid op het gebied van beleggen en risicomanagement in. Nu na jaren strijd eindelijk vertegenwoordigers van gepensioneerden in besturen worden benoemd en nu deze besturen door de strenge selectie van DNB geprofessionaliseerd worden, leidt een afbraak van bevoegdheden op alle relevante beleidsterreinen tot het degraderen van de verantwoordelijkheden van een pensioenbestuur. Op deze wijze wordt de wens van dit kabinet voor een terugtrekkende overheid in ieder geval in dit dossier niet waargemaakt. Bovendien moet ernstig worden betwijfeld of het nieuwe FTK nog in lijn is met de Europese regelgeving op dit gebied. De Staatssecretaris heeft dit in ieder geval onvoldoende onderzocht. Daarmee worden grote risico's gelopen, die uiteindelijk het unieke karakter van het Nederlandse pensioenstelsel kunnen beschadigen. Het zou het einde van het Nederlandse stelsel betekenen.

STAPELING VAN ZEKERHEDEN

De Pensioenwet kent reeds een aantal zekerheden, zoals uit de volgende alinea's blijkt. De staatssecretaris stapelt in haar wetsontwerp nu echter zekerheid op zekerheid.

Wij realiseren ons dat zekerheid niet gratis is, maar deze zekerheid is wel heel erg kostbaar. De "verzekeringspremie" is zo hoog en de veronderstelde zekerheid ligt zo ver in de toekomst dat het de moeite niet loont de verzekering af te sluiten.

De huidige zekerheden zijn voldoende gebleken. De keuze voor een risicovrije rente heeft immers precies gedaan wat de term "risicoloos" ook beloofde: als gevolg van de lage rente is de dekkingsgraad gedaald en is, door niet indexeren en door incidentele afstempeling, het vermogen als zodanig in stand gebleven, ja zelfs nog aanzienlijk gegroeid.

Sinds de nieuwe Pensioenwet van 2007 bestond de plicht tot het aanhouden van een vereist eigen vermogen dat, afhankelijk van de samenstelling van het vermogen 18% tot 25% van het totale vermogen kan bedragen. Niet voldoen aan deze eisen leidt tot een lange termijn herstelplan onder toezicht van DNB. Bij een dekkingsgraad onder 104,2% was er zelfs de plicht tot het concipiëren en uitvoeren van een korte termijn herstelplan. Ook deze regels vormen een zekerheid voor het behoud van het pensioen en bescherming van de rechten van zij die nog pensioen opbouwen. Men moet zelfs stellen dat hier al sprake is van een dubbele zekerheid: én een risicovrije rente én een plicht tot het aanhouden van aanzienlijke buffers.

Een pensioenfonds kent wat de opbouw van zijn vermogen betreft twee belangrijke risico's: verlaging van de rente en waardeverlies op aandelen. Nu het stelsel opereert in een omgeving met lage rente is het renterisico beperkt. Het is daarom niet te begrijpen dat additionele zekerheden moeten worden ingebouwd terwijl het risico juist geringer is geworden. Met zou eerder verwachten dat zekerheidseisen kunnen worden versoepeld.

De staatssecretaris stapelt op de zekerheden uit de Pensioenwet van 2007 nu echter aanvullende zekerheden. De buffers worden verhoogd met 5 procentpunten, waardoor een extra vermogen moet worden aangehouden van 25% boven het minimaal vereiste eigen vermogen. Afstempeling wordt uitgesmeerd over tien jaren, maar ook het inhalen van niet toegekende indexatie en van afgestempelde rechten wordt uitgesmeerd waardoor een extra zekerheid wordt geschapen.

Bovendien wordt voorgesteld om volledige indexatie slechts toe te kennen als zulks ook in de toekomst kan worden gegarandeerd. Deze nieuwe eis moet naar onze mening worden ingetrokken. Het legt opnieuw grote bedragen vast voor de toekomst, terwijl het stelsel zoals het nu functioneert het juist mogelijk maakt dat een pensioenfondsbestuur jaarlijks op basis van de ontwikkelingen besluit om te indexeren, al dan niet partieel.

Inhaalindexatie en herstel van afgestempelde rechten wordt volgens de voorstellen slechts mogelijk boven een dekkingsgraad van 130%. Een additionele zekerheid wordt tenslotte nog gecreëerd met de aanpassing van de UFR tot het maximum niveau van 3,6%. Terwijl in Europa voor verzekeraars, die met hardere verplichtingen werken dan pensioenfondsen, een UFR van 4,2% wordt voorgesteld. Ook hier zouden pensioenfondsen op dezelfde manier moeten worden behandeld als verzekeringsmaatschappijen.

ONNODIG ERNSTIG KOOPKRACHTVERLIES

De stapeling van zekerheden heeft de volgende consequenties:

- Vele pensioenfondsen zullen na inwerkingtreding van de wet (opnieuw) in een herstelplan procedure terechtkomen. De gemiddelde dekkinggraad van de Nederlandse pensioenfondsen is immers lager dan 110% en het vereiste eigen vermogen vergt een dekkinggraad van 122% tot 127%. Slecht enkele fondsen voldoen nu aan deze eis en gevreesd moeten worden dat vooral de grotere fondsen hun vereiste eigen vermogen niet binnen de vereiste termijn kunnen bereiken.
- De kans op normale, volledige indexatie wordt vooralsnog illusoir. Bij een gemiddeld rendement van bijvoorbeeld 4,5% voegen pensioenfondsen bij de huidige rekenrente 2,5 procentpunten per jaar toe aan hun dekkinggraad. Gemiddeld kan het dus nog tien jaar duren voordat normale indexatie weer kan plaatsvinden. Nadat de afgelopen zes jaar ook al niet werd geïndexeerd leidt deze constatering tot een koopkrachtverlies van meer dan 30% op het aanvullend pensioen, uitgaande van een jaarlijkse inflatie van 2%. Let wel, dit effect treedt op bij gepensioneerden zowel als actieven. Actieven raken op hun toegezegde aanvullende middelloonpensioen ook 30% koopkracht kwijt, terwijl dit middelloonstelsel door de recente aanpassing van het Witteveenkader al werd versoberd met als gevolg een verlaging van de koopkracht met 17%. Bij elkaar genomen wordt het aanvullend pensioen uitgehold tot bijna 50% van wat het eens was, terwijl door het uitstel van de pensioenleeftijd ook al een zwaar beroep op de jongere generatie wordt gedaan. Overigens: actieven worden verondersteld te worden geïndexeerd met de looninflatie, die nog een procentpunt hoger ligt dan de prijsinflatie. De koopkrachteffecten worden door de AOW vanwege de netto-netto koppeling die daar nog wordt gehanteerd gemitigeerd, maar het totale koopkrachtverlies zal nog steeds rond de 15% tot 25% liggen bij een gemiddeld aanvullend pensioen dat gelijk is aan de AOW-uitkering. Bij het doorgaan van deze plannen wordt het middelloonsysteem vanzelf een beginloonsysteem en wordt de essentie van het aanvullend pensioen sluipenderwijs uitgehold. Het voortreffelijke Nederlandse pensioenstelsel is bedoeld om mensen die met pensioen gaan een min of vergelijkbare koopkracht te verschaffen als vóór het pensioen. De regels voor indexatie zijn daarvoor te rigide; zij maken deze uitkomst onmogelijk.
- Inhaal van afgestempelde nominale rechten en van niet toegekende indexatie zal feitelijk niet kunnen plaatsvinden. De eis om ook deze inhaal van verliezen uit het verleden uit te smeren over vijf jaar is niet uit te leggen. Het is een miskenning van het nominale stelsel en de toezeggingen die in dat kader zijn gedaan. Als door overmacht korting nodig was, behoort die korting te worden opgeheven zodra de overmacht tot het verleden behoort. Bij een dekkinggraad van meer dan 130% behoort het vermogen als zodanig te worden ingezet voor de deelnemers en gepensioneerden. Boter bij de vis, niet uitsmeren! En dit geldt a fortiori voor inhaal van de afstempeling die in de afgelopen jaren werd doorgevoerd zonder uitsmeren! *Overigens moet worden bepaald dat herstel van verloren nominale rechten voorrang moet hebben op inhaal van niet toegekende indexatie. We blijven immers in een nominaal stelsel opereren.*

- Doordat het kortingsinstrument sneller kan worden ingezet, ademt de pensioenregeling in het nFTK mee met de markt. Een grote onevenwichtigheid is dat het hier uitsluitend “uitademen” betreft: de kortingsmaatregel is relatief eenvoudig toe te passen, het herstellen van eenmaal uitgevoerde kortingen is vrijwel onmogelijk. Afhankelijk van de samenstelling van het fonds kan dit fenomeen forse afbreuk doen aan het gewenste evenwicht tussen generaties

Het opstapelen van zekerheden drijft het stelsel in de richting van een minimaal stelsel, zeker voor jongeren. Als het de bedoeling is van het kabinet dat gezinnen aanvullend in de derde pijler moeten sparen om hun koopkracht na pensionering grotendeels te behouden dan zou het kabinet dit uitgangspunt nog eens moeten overdenken. Een maatschappij waarvan werkenden ongeveer 20% van hun inkomen sparen voor de oude dag of overhevelen in de volksverzekering van de AOW moet in staat zijn een goed pensioenstelsel in stand te houden. Grotere besparingen voor pensioenen schaden de economie, remmen de consumptie en vooral: maken mensen onzeker over hun oude dag. Het vertrouwen in de economie en de politiek zal in ieder geval niet worden bevorderd.

Toch handhaaft het kabinet in het voorstel de eis van zekerheid op het niveau van 97,5% . Dit is een politieke keuze, die bij de nieuwe Pensioenwet in 2007 al werd gemaakt, overigens zonder raadpleging van werkgevers, deelnemers en gepensioneerden. Deze keus wordt nu niet heroverwogen. Een zekerheid van 97,5% in de voorgestelde vorm is een schijnzekerheid. Eén ding weten we zeker: de pensioenen gaan erop achteruit. Terwijl sinds de kredietcrisis de vermogens van pensioenfondsen bijna zijn verdubbeld tot meer dan € 1.200 miljard, wordt het vermogen niet aangewend waarvoor het bedoeld is, maar worden steeds hogere eisen gesteld die het vermogen verder zullen opjagen ten koste van pensioenuitkeringen en opbouw van rechten.

Is de 97,5% zekerheid al zonder meer een politieke keuze, de onderbouwing voor het introduceren van nieuwe zekerheden om dit percentage te halen lijkt ook politiek gemotiveerd. De datasets en andere gegevens die aan de nieuwe zekerheden ten grondslag liggen zijn nooit gepubliceerd.

Het lijkt ons een redelijke eis als gevraagd wordt om de gevolgen van deze ingrijpende maatregelen te laten narekenen en de basisveronderstellingen waarop de aanvullende zekerheidseisen zijn gebaseerd te publiceren.

Gepensioneerden en deelnemers willen zo'n zekerheid niet als het leidt tot afbraak van het stelsel. Pensioenfondsen zijn geen beleggingsinstellingen, het zijn vermogens die beheerd moeten worden op een zodanige wijze dat ze toegezegde nominale uitkeringen kunnen realiseren en in het vooruitzicht gestelde indexatie zoveel als mogelijk kunnen waarmaken. De politiek schijnt dit eenvoudige principe uit het oog te hebben verloren.

Terwijl de banken en verzekeringsmaatschappijen ten koste van honderden miljarden afkomstig van de belastingbetaler werden gered, hebben pensioenfondsen de crisis van de laatste jaren doorstaan zonder één cent overheidssteun. Deelnemers, gepensioneerden en in een aantal gevallen bedrijven hebben elk hun bijdrage geleverd aan het financiële herstel in de pensioensector. Nu er eindelijk

licht is aan het einde van de tunnel, maakt het kabinet deze moeizame weg van herstel nóg langer terwijl dit volstrekt onnodig is. De toenemende eisen op het gebied van zekerheid leiden tot een onzekere uitkomst in de toekomst. Dat kan en mag niet de bedoeling zijn!

NIET KOSTENDEKKENDE PREMIE IS ONAANVAARDBAAR

Volgens de Pensioenwet mag een pensioenpremie worden gedempt, om te voorkomen dat sterke fluctuaties voorkomen. Premiestabilisatie is een redelijk uitgangspunt. De bedoeling moet dan zijn dat een stabiele premie over 5 of 10 jaar gerekend uitkomt op het gemiddelde niveau van de premie als hij geheven ware met gebruik van de sterk fluctuerende RTS. Dat is bij de gedempte premie op basis van het verwachte rendement per definitie niet het geval. Een pensioenfonds dat een gemiddeld rendement zou maken op het niveau van de risicovrije rente (RTS, gemiddeld nu 2,0%) voert een onhoudbaar slecht beleggingsbeleid. Als alle fondsen op dit niveau zouden presteren kunnen wij in Nederland beter afstappen van het kapitaaldeckingsstelsel. Gelukkig behalen de Nederlandse pensioenfondsen zelfs in de jaren van crisis gemiddelde nominale rendementen van meer dan 5% en ligt het reële rendement boven de RTS.¹

Premiedemping op basis van een verwacht rendement moet categorisch worden afgewezen omdat het leidt tot onacceptabele overdrachten van de algemene reserves van een fonds naar nieuwe verplichtingen. Alleen bij een beleggingsbeleid uitsluitend op basis van de risicovrije rente- wat niemand wil- is het toekomstig rendement gelijk aan de risicovrije rente. Premiestabilisatie op basis van een tienjaars voortschrijdend gemiddelde van de RTS dient daarom de enige wijze van stabilisatie te zijn. Het is uit de logica van de accountancy en actuariaat absoluut noodzakelijk dat de grondslagen (o.a. discontovoet) op basis waarvan de verplichtingen contant worden gemaakt en de grondslagen op basis waarvan de premie wordt berekend identiek zijn. Bij toepassing van twee verschillende discontovoeten is het stelsel inconsistent. De premie moet eenduidig kostendekkend zijn. De definitie van kostendekkend mag niet voor tweërlei uitleg vatbaar zijn. Alle elementen, inclusief het hogere vereiste vermogen dienen meegenomen te worden. De premie gaat, als gevolg van de voorstellen dus omhoog. In het voorgaande hebben wij betoogd dat de additionele zekerheden onnodig en zelfs schadelijk zijn, maar houdt men daaraan vast dan is de consequentie: hogere premies. Dat is jammer omdat het nieuwe Witteveenkader juist tot gevolg had dat de premies omlaag zouden gaan.

PROFESSIONELE PENSIOENBESTUREN, MAAR WAARVOOR?

Na de inwerkingtreding van de Wet Versterking Pensioenbesturen is bij de pensioenfondsen een golf van activiteiten ontstaan. Bestuursmodellen moesten worden gekozen, verkiezingen

¹ Het beleggingsrendement van de gezamenlijke Nederlandse pensioenfondsen bedroeg over de periode 2000 tot en met 2010 gemiddeld 4,8%. Het rendement van de benchmark –de maatstaf waaraan de opbrengsten worden afgemeten- bedraagt in deze periode gemiddeld 4,6%. Over de volledige periode, dus inclusief het jaar 2008, is het beleggingsresultaat van de pensioenfondsen ten opzicht van de benchmark in totaal € 9,7 miljard positief. Dit blijkt uit onderzoek van De Nederlandsche Bank (DNB). In de jaren 2010-2013 liggen de gemiddelde rendementen nog hoger.

georganiseerd. Verenigingen van gepensioneerden hebben zich bijzonder ingespannen om goede kandidaten te vinden voor het verantwoordingsorgaan of voor het bestuur. De Nederlandsche Bank heeft zich beziggehouden met het beoordelen van kandidaten voor het bestuur en heeft de lat daarvoor hoog gelegd: niet alleen kennis van het stelsel op SPO A niveau was noodzakelijk maar ook bestuurlijke ervaring. Hoewel de statistieken hierover niet worden bijgehouden kunnen wij wel zeggen dat de helft van de kandidaten wordt afgewezen, juist op het punt van bestuurlijke ervaring.

Nadat het stof van deze ambitieuze operatie is neergedaald zijn alom de besturen van pensioenfondsen geprofessionaliseerd. Veel meer dan in het verleden het geval was zitten deskundigen in de besturen en deze besturen hebben wettelijk gezien meer taken gekregen, ook op uitvoerend gebied.

Het voorstel voor een nieuwe FTK holt de bevoegdheden van de pensioenbesturen uit. Feitelijk hebben pensioenfondsbesturen vier taken:

- Vaststellen van beleggingsbeleid, inclusief risicobeleid. Doen uitvoeren van dit beleid en periodiek evalueren en desgewenst aanpassen;
- Vaststellen van het uitkeringsbeleid, inclusief beleidsuitgangspunten voor indexatie
- Vaststellen van premiebeleid
- Informeren van deelnemers en gepensioneerden over inhoud van de regelingen, stand van zaken van het pensioenfonds en vooruitzichten voor de pensioenontwikkeling

Het voorstel perkt de bevoegdheden op het gebied van uitkeringsbeleid en premiebeleid ernstig in. Het beleggingsbeleid wordt voorts al ingeperkt door de eisen van DNB op dit gebied, a fortiori in geval van een herstelplan (hiervóór werd al opgemerkt dat veel pensioenfondsen opnieuw in een herstelplan zullen terechtkomen bij het doorgaan van de voorgestelde maatregelen). Het nemen van volledige verantwoordelijkheid op het gebied van de communicatie, wordt door de voorstellen nagenoeg onmogelijk. Het stelsel wordt zo gecompliceerd dat het niet meer uitlegbaar is. Bovendien nemen ook de uitvoeringskosten verder toe.

Wat is de zin geweest van het versterken en professionaliseren van de pensioenfondsbesturen als er vervolgens nauwelijks nog betekenisvolle beleidsvrijheid is en de bevoegdheden tot een minimum zijn gereduceerd? Zo is bijvoorbeeld zelfs in het voorstel geregeld dat een fonds het risicoprofiel niet mag verhogen tijdens de looptijd van een herstelplan. Herstelplannen gaan de komende tien jaren eerder regel dan uitzondering worden als de voorstellen zouden worden aangenomen. Het invriezen van het beleggingsbeleid over zo'n lange periode is veel te rigide en maakt het benutten van mogelijke extra kansen op verbetering onmogelijk. Het kunnen dragen van van verantwoordelijkheid door een pensioenbestuur wordt met de invoering van de nieuwe wet dan ook ernstig beperkt. Deze ontwikkeling kan tot gevolg hebben dat voor bestuursfuncties van pensioenfondsen geen kwalitatief goed kandidaten meer gevonden zouden kunnen worden.

STRIJDIGHEID MET EUROPESE WETGEVING

Het ontnemen van de noodzakelijke beleidsvrijheid voor besturen van Pensioenfondsen zou er mogelijk toe kunnen leiden dat de verplichtstelling Europeesrechtelijk bij onverkorte invoering van het nFTK niet meer mogelijk is. In zijn arresten van 21 september 1999 heeft het HvJ EG² bepaald dat de verplichtstelling niet strijdig was met het Europese recht. Dat oordeel is gebaseerd op de toenmalige stand van zaken. Zoals hiervoor uiteengezet zal de rol en functie van een pensioenfonds principieel wijzigen als het nFTK in deze vorm zou worden ingevoerd. Het is niet onmogelijk dat dit consequenties heeft voor het antwoord op de vraag of de verplichtstelling dan nog in overeenstemming is met het Europese recht.

In dit kader moet verwezen worden naar de conclusie van advocaat-generaal Trstenjak van 14 april 2010³ bij het arrest van het HvJ EU van 15 juli 2010. Deze stelt het volgende:

“Collectieve overeenkomsten die de mededinging merkbaar beïnvloeden, zouden derhalve steeds kunnen worden aangevochten op de grond dat met de overeenkomst geen echte sociale doelstelling wordt nagestreefd, aangezien de uit de overeenkomst of uit de toepassing ervan voortvloeiende beperkingen verdergaan dan is vereist voor het nastreven van de doelstelling ervan.”

Het gaat in dit geval om de uitvoering van de pensioenregeling. Aangezien het bestuur van een pensioenfonds (de sociale partners) na invoering van het nFTK bij de uitvoering van de regeling geen beleidsruimte meer heeft (hebben), is het de vraag of de uit de verplichting voortvloeiende beperking niet verdergaat dan is vereist voor het nastreven van de doelstelling ervan. Zou, om het anders te zeggen, de uitvoering van een regeling op basis van het nFTK niet net zo goed door een commerciële partij ter hand kunnen worden genomen. Er kan immers geen evenwichtige belangenafweging plaatsvinden bij het nemen van besluiten op basis van de uitvoering. De besluiten moeten in overeenstemming met het rigide kader van het nFTK worden genomen.

Wij zien overeenkomsten met het cao-recht. In de congresbundel: “CAO-recht in beweging”⁴, wijst Jacobs er op dat cao’s immuun zijn voor het Europese mededingingsrecht, zolang ze zich bezighouden met “werkgelegenheids- en arbeidsvoorwaarden”.

“Edoch zouden zij qua inhoud daarbuiten treden, dan dreigt de toets van het Europese mededingingsrecht wel degelijk”

Vervolgens geeft Jacobs als voorbeeld bepalingen die werkgevers verplichten tot herverzekering van risico’s van aanvullende sociale zekerheid bij bepaalde maatschappijen. En daar zien wij een parallel met de verplichtstelling als een pensioenfonds in het kader van die uitvoering geen beleidsmatige rol meer kan vervullen en zich moet beperken tot het toepassen van rigide regels. Dan kan iedere aanbieder in feite de regeling uitvoeren.

² Zie de zaken nr. C67/96; C115/97; C117/97 en C219/97.

³ Zie zaak C-271/08.

⁴ Duk e.a. CAO-recht in beweging, Den Haag 2005, p. 25 ev.

Mocht het zo zijn dat het vervallen (of sterk beperken) van de beleidsvrijheid van de besturen van pensioenfondsen, zou leiden tot strijdigheid met het Europese recht, dan zou het risico bestaan dat de Europese rechter een streep zet door het stelsel van de verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen. Het is niet verantwoord dit risico te lopen en de wetgever moet dit punt goed onderzoeken alvorens definitieve stappen te zetten in dit dossier, waarbij het verschil tussen vormgeving van de regeling enerzijds en uitvoering ervan anderzijds scherp in het oog moet worden gehouden. Dat is bij het nieuwe FTK niet of althans onvoldoende gebeurd.

VERVALLEN VAN INDEXATIERECHTEN IS EEN VORM VAN INVAREN

Daarnaast leidt het nFTK er toe dat de contractuele rechten op voorwaardelijke indexatie van onder meer pensioengerechtigden en slapers, maar vaak ook van actieve deelnemers, de komende decennia in veel gevallen onder het nFTK in feite vervallen. Een indexatieverplichting is een bepaald niet vrijblijvende inspanningsverplichting. In de woorden van DNB:

*'Tegelijkertijd ben ik met u van mening dat het hebben van een indexatieambitie, ook als die niet leidt tot een onvoorwaardelijke aanspraak, wel een inspanningsverplichting inhoudt voor het pensioenfondsbestuur. Tegen deze achtergrond heb ik begrip voor uw opmerking dat de tekst in de indexatiematrix niet zo opgevat kan worden dat het pensioenfondsbestuur in haar beleid geen recht hoeft te doen aan de gecommuniceerde indexatieambitie.'*⁵

Fondsen kunnen deze op hen rustende inspanningsverplichting niet meer waarmaken na invoering van het nFTK. Deze wijziging van contractuele rechten kan gezien worden als een vorm van invaren. Een en ander nog afgezien van het feit dat de nieuwe indexatie-eis op fondsniveau voor onevenwichtige uitkomsten kan zorgen.⁶ Dat is mede een gevolg van het feit dat de pensioenfondsen niet meer aan de knoppen van het indexatiebeleid zitten. Alles is centraal geregeld. De *principle based* benadering (zie artikel 105 lid 2 Pw) wordt vervangen door een "centraal geleide" *rule based* benadering die geen recht doet aan de specifieke situatie waar een individueel fonds zich in bevindt.

16 november 2014

CSO
Jos Berkemeijer
Voorzitter Pensioenen

KNVG
Martin van Rooijen
Voorzitter

NVOG
Jaap van der Spek
Voorzitter

⁵ Zie brief van 15 juli 2005 van de Directeur van DNB aan stichting gepensioneerden PUSH.

⁶ Zie het position paper van de Pensioen Federatie van 22 augustus 2014.

